
Studiedag Zorgzaam verbinden - Rouwzorg bij mensen met een mentale beperking

Op donderdag 13 oktober 2011 organiseren Kerk onder stroom, DNGW (Dienst Navorming voor Gezondheids- en Welzijnsvoorzieningen – Caritas Antwerpen) en CCV bisdom Antwerpen in samenwerking met het Vlaams Welzijnsverbond, Het Grote Plein en Caritas Vlaanderen een studiedag rond rouwzorg bij mensen met een mentale beperking en hun rouwproces. We richten ons tot professionelen, familieleden, pastores en alle betrokkenen bij mensen met een mentale beperking.

In de voormiddag leiden twee sprekers het thema in. Koen Trappeniers vertelt hoe je met zorg mensen met een handicap nabij kan zijn in hun omgang met dood- en verlieservaring. Hij omschrijft hoe je die zorgzaamheid met professionaliteit kan verbinden. Aansluitend verkent Jos Mariën hoe het christelijke verhaal een extra perspectief kan geven aan de gezamenlijke rouwarbeid, die vanuit een diep vertrouwen mensen kan teruggeven aan zichzelf. In een overgang naar de namiddag getuigen Tim De Borger en Katrien Lenaerts (bewoners van De Stappe – Katrinahome) over hoe zij naar dood en verlies kijken. Na de middag bieden we werkwinkels aan die zich richten tot de verschillende hulpverleners en mantelzorgers. Er is aandacht voor de rouwzorg binnen een voorziening, in een gezin en in de pastorale context. U kunt 2 werkwinkels volgen en hebt de keuze uit een ruim aanbod van 14 werkwinkels. **Programma:**

9u.	Onthaal met koffie
9.30u.	Welkom en bezinning
9.45 u.	Rouwen: zorgzaam verbinden (Koen Trappeniers en Jos Mariën)
10.40 u.	Pauze
11.10 u.	Rouwen: zorgzaam verbinden (vervolg)
12 u.	Getuigenis van Tim en Katrien, De Stappe - Katrinahome
12.15 u.	Broodjesbuffet
13.30 u.	Eerste sessie (tot 14.45 u.)
15 u.	Tweede sessie (tot 16.15 u.)
16.30 u.	Receptie

Locatie:

Het Theologisch en Pastoraal Centrum (TPC), Groenenborgerlaan 149,

2020 Antwerpen

Tel. 03/287 35 61(zie bijgevoegde beschrijving) **Inschrijven:**

"Inschrijven via bovenstaande knop" ten laatste tot 30 september 2011 (aantal deelnemers is beperkt tot 220). U ontvangt van ons een bevestiging en een factuur.

Indien u reeds geregistreerd bent op onze website, gelieve u dan eerst in te loggen via de blauwe knop bovenaan rechts van deze pagina (dan hoeft u uw persoonlijke gegevens niet in te geven).

Deelnameprijs: 35 euro Organisatie:

DNGW (www.inspiratiezorg.be), Vlaams Welzijnsverbond

(www.vlaamswelzijnsverbond.be),

Het Grote Plein (www.hetgroteplein.be), Caritas Vlaanderen

(www.caritas.be),

CCV in Bisdom Antwerpen (www.ccv.be/antwerpen) en Kerk Onder

Stroom (www.kerkonderstroom.be) **Meer informatie:** Christa Damen,

christa.damen@bisdomantwerpen.be, 0474/89 41 64

Overzicht van de werkwinkels

WW1: Verhalen van verdriet

An Bellemans – Organisatieondersteuning MPI Oosterlo vzw

Verlieservaringen kunnen je onderuit halen, je totaal overspoelen. Je hebt mensen nodig die je hierbij vasthouden zodat je niet wegspoelt. Dat is ook zo voor mensen met een verstandelijke beperking. We zoeken in deze workshop naar de verschillende gezichten van communicatie en het belang ervan en hoe ook voor hen troostende aanwezigheid en aandachtig luisteren de levensnoodzakelijke ruimte maken voor verdriet en tranen.

WW2: Bijzondere aandacht voor de rouw van mensen met een mentale beperking

Nancy Berden palliatief deskundige en rouwzorgverantwoordelijke Pallion -

Carine Ogiers domeincoördinator palliatieve zorg Wit-Gele Kruis Limburg De meeste terminaal zieke mensen willen het liefst thuis in hun vertrouwde omgeving sterven. Tijdens de palliatieve begeleiding van de Multidisciplinaire BegeleidingsEquipes (MBE) wordt de patiënt en zijn omgeving zo goed mogelijk voorbereid op het nakende sterven. De meeste MBE's Palliatieve Zorg in alle Vlaamse provincies bieden nabestaanden die daar nood aan hebben een rouwbezoek/ - begeleiding aan. Zo een rouwbezoek kan bestaan uit één of meerdere ondersteunende gesprekken, het geven van informatie of doorverwijzing naar meer gespecialiseerde hulp. Bijzondere aandacht

kan gaan naar de begeleiding van kinderen of mentaal zwakkere familieleden. Naast de opgebouwde expertise wordt er ook vaak gebruik gemaakt van brochures en ander ondersteund materiaal. Aan de hand van een interactieve casus krijgt u in deze werkwinkel enkele kapstokken mee rond rouwzorg bij mentaal zwakkere personen.

WW3: De Stille Bron, een herdenkingsplek voor overledenen

Pierre Breyne - Gedelegeerd Bestuurder van het Dominiek Savio Instituut te Gits In Dominiek Savio, instelling voor personen met motorische beperkingen, wordt men heel regelmatig geconfronteerd met het sterven van jonge mensen. Op vraag van de ouders en van de bewoners/leerlingen werd in 2003 een herdenkingsplek gerealiseerd waar stenen met de namen van alle overledenen in stromend water worden bewaard. Symboliek en betekenis ervan worden voorgesteld.

WW4: Zien is geloven: samen op weg met onze mensen

Wenda Cillen (begeleidster in beschermd wonen)
Josée Cools (begeleidster dagcentrum) - De Schakel Balen Na een korte situering van de voorziening komen enkele casussen aan bod die geleid hebben tot de visie rond rouwzorg. Dan volgt een beschouwing over de eigen visieteksten i.v.m. verlies en rouw. Tot slot worden de praktische uitwerkingen in de voorziening voorgesteld: leidraden, rouwpad, afscheidsvieringen, inbreng van onze mensen met beperkingen,

WW5: Kinderen met een mentale beperking begeleiden in het rouwproces

Marcel en Hild de Bakker - ervaringsdeskundigen vanuit hun gezinssituatie Als men in een gezin geconfronteerd wordt met een overlijden dan vragen kinderen met een mentale beperking extra aandacht. Marcel en Hild getuigen vanuit hun ervaring. Ze vertellen over hoe sterven en dood bespreekbaar kunnen gemaakt worden, welke rituelen en symbolen helpen om afscheid te nemen, welke signalen erop wijzen dat iemand extra aandacht nodig heeft.

WW6: Christelijke rouwzorg binnen een voorziening

Jef Goethals - aalmoezenier in het K.O.C St. Gregorius te Gentbrugge Aan de hand van getuigenisverhalen gaan we dieper in op rouwarbeid en specifieke aandachtspunten in de rouwzorg. Een draaiboek of stappenplan kan behulpzaam zijn. Er is aandacht voor de hulpverleners en medewerkers, want het rouwen raakt ook hen. We maken kennis met de eerste rouwbox (babbelbox). Tot slot stellen we de vraag naar het waarom en de relatie tot God.

WW7: Rouw vieren ... het kan

Ann Joris - pastor in het revalidatiecentrum te Pulderbos 'Rouw vieren...' het lijkt wel een tegenstrijdigheid en toch is het mogelijk en zelfs heel belangrijk. Kleine rituelen kunnen voorbereiden op de uitvaartliturgie,

kleine rituelen helpen om na de uitvaartviering te komen tot verwerking. Belangrijk is ook de band met de parochie, nl. overleg rond de uitvaart zodat het een samen gedragen gebeuren wordt. We brengen ervaringen uit de praktijk binnen.

WW8: Hoe lang duurt dood zijn?

Ria Toelen - orthopedagoge en pastoraal verantwoordelijke van DVC 't Zwart Goor te Merksplas Het Dienstverleningscentrum biedt opvang aan volwassenen met licht, matig, ernstig of diep verstandelijke beperkingen en bijkomende gedrags- en/of emotionele problemen. Hoe gaan deze mensen om met afscheid nemen en rouwen bij de dood van een familielid en/of een medebewoner? Hoe kunnen professionele begeleiders en familieleden samen zoeken naar manieren om het rouwproces bij de cliënten te ondersteunen? Ervaringen uit het werkveld.

WW9: Diversiteit en rouwzorg: kans op ont-moeting. Rouwzorg voor familieleden van allochtone personen met een mentale beperking

Herman Vanarwegen - orthopedagoog en ethisch coördinator van DVC zevenbergen Wanneer in een residentiële setting voor mensen met een diep of ernstig mentale beperking een bewoner overlijdt wiens familie een ander geloof en/of een andere culturele achtergrond heeft, merken we dat de "gewone" procedures, dat het gewone draaiboek bij overlijden niet bruikbaar is. Vanuit enkele positieve en minder positieve ervaringen willen we een aantal aandachtspunten meegeven en samen onderzoeken hoe we de kans op ont-moeting kunnen vergroten.

WW10: Praten over dood gaan en rouwen met volwassenen met een verstandelijke handicap

Ilke van der Geest - educatief medewerkster Het Grote Plein vzw Het is belangrijk om in 'onverdachte tijden', los van een acute verlieservaring, in gesprek te gaan over dit onderwerp. Hierdoor hebben mensen de kans om aan te geven hoe ze hun leven zien bij het verliezen van een dierbare, iemand die voor hen zorgt. Weten wat doodgaan is, wat er allemaal rond en na een overlijden gebeurt, geeft mensen ook greep op die realiteit. Het kan hen helpen om alles een nieuwe plaats te geven in hun leven. Vanuit concreet materiaal en de ervaringen van de deelnemers gaan we in gesprek.

WW11: Het levensboek van ...

Griet van Eynde - Pastoraal verantwoordelijke Zorgcentrum Maria ter Engelen te Houthulst Klerken Eerst is er een korte toelichting rond wat een Levensboek is, waarom we het gebruiken, wie het schrijft, het belang ervan enz. Daarna volgt een uitwisseling van ervaringen onder de betrokken deelnemers. Van daaruit kunnen er dan tips en aanwijzingen mee naar de eigen instelling genomen worden.

WW12: Doodgewoon ... of toch anders? Een zoektocht naar hoe mensen met beperkingen omgaan met rouwen en verdriet

Luc Van Gils - stafmedewerker 'supportieve zorg' in het DVC Sint -Jozef Antwerpen Ook in ons leven zijn ingrijpende veranderingen moeilijk te plaatsen. Bovendien vraagt dit veel energie en moed. Mensen met beperkingen beleven 'dood en rouwen' op hun eigen manier. De werkwinkel wordt een zoektocht naar: hoe kunnen we 'dood' en het 'uiten van verdriet' als processen die bij het leven horen, (h)erkennen? Hoe kunnen we hen het best ondersteunen?

WW13: Dood is doodgewoon. Systematische scholing over dood en rouwen aan leerlingen uit het BuSO type 2

Johan Van Holderbeke - leerkracht ASV en Godsdienst in type 2 onderwijs BuSO Sint-Juliaan/School aan de Waterkant.Onderzoek wijst uit dat mensen van de doelgroep niet makkelijk occasioneel leren als ze geconfronteerd worden met een situatie van dood en rouwen. Daarin spelen zowel intellectuele als sociaal-emotionele elementen een rol. Daarom hebben zij nood aan systematisch onderricht over belangrijke kenmerken van dood en rouwen, over rouwrituelen, over gevoelens... Ik wil delen hoe ik dat probeer in mijn lessen.

WW14: Uitvaartzorg en mensen met een mentale beperking

Steven Verstappen - Uitvaartzorg Verstappen Geel/Merksplas) Tijdens deze workshop wordt toegelicht wat de ervaringen zijn van een uitvaartondernemer en een ritueelbegeleider wanneer zij geconfronteerd worden met mensen met een mentale beperking. Aan de hand van concrete voorbeelden en praktische tips wordt duidelijk op welke manieren er extra zorg kan uitgaan naar mensen met een mentale handicap wanneer zij geconfronteerd worden met het overlijden van een dierbare.

Bron: <https://www.vlaamswelzijnsverbond.be/evenementen/studiedag-zorgzaam-verbinden-rouwzorg-bij-mensen-met-een-mentale-beperking>